

5. McCombs B. Motivational Skills Training: Combining Metacognitive, Cognitive and Affective Learning Strategies. Dans C. Weinstein, E. Goetz, P. Alexander (Éd.), Learning and Study Strategies: Issues in Assessment, Instruction and Evaluation. – New York: Academia Press. – 1988.
6. Shunk D. Self-efficacy and cognitive Skill Learning. Dans C. Ames et R. Ames (Éd.), Research on Motivation in Education (vol. 3) – New York : Academic Press. – 1989.
7. Zimmerman B. Self-regulated Learning and Academic Achievement: An Overview // Educational Psychologist. – 1990. - № 1, 25. – P. 3-17.
8. Bandura A. Social Foundations of Thought and Action. A Social Cognitive Theory. – Englewood Cliffs: Prentice-Hall. – 1986.

РОЛЬ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У СТУДЕНТІВ НЕФІЛОСОФСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Олександр Лисенко

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

В світлі трансформаційних процесів в українській освітянській сфері, що спрямовані на формування конкурентного середовища серед навчальних дисциплін, з метою виокремлення найбільш ефективних з них щодо генерування та розвитку фахових компетенцій студентів, філософські дисципліни, що читаються на не філософських спеціальностях починають виглядати як атавізми радянського минулого. Тривожними і небезпечними сигналами стають тенденції скорочення курсів та годин з дисциплін філософського циклу в освітніх програмах ВИШів. Ці обставини спонукають до обґрунтування необхідності філософської компоненти у вищій школі, як з боку науково-педагогічного корпусу, так і студенського загалу.

Щоб спростувати укорінений у свідомості пересічних громадян стереотип: «Користь від філософії сумнівна, а шкода очевидна», я спробую виокремити потенційно позитивні та негативні аспекти викладання філософії. До першої категорії, на мій погляд, варто віднести такі:

- 1) Курс філософії дає можливість долучитись до золотої скарбниці людської мудрості, розширити кругозір, збільшити ерудицію: ознайомитись з персоналіями, течіями у філософії, ідеями, сентенціями; підняти загально культурний рівень майбутнього інтелігента.
- 2) Реалізація світоглядно-ідеологічного потенціалу філософії дозволить формувати національно свідому інтелектуальну еліту, ґрунтовану на національно-культурній ідентичності, що є найбільшим дефіцитом сьогодення.
- 3) Вивчення філософії формує дисципліну мислення та культуру спілкування. Перша полягає у прилученні до парадигмальної нормативності роздумів над «вічними» питаннями у визнаних філософів та філософських шкіл, яка гарантує високий рівень абстрактно-теоретичного мислення та високу міру критичної рефлексивності, що й становить головну відмінність філософської думки від квазі філософських спекуляцій. Друга полягає у фундуванні логіко-методологічних, риторичних та комунікативно-психологічних навичок публічної поведінки, ведення диспутів, дискусій, суперечок, ділових перемовин, важливих не лише в економічній, але й у всіх без винятку сферах суспільного життя.
- 4) Ключовий «меседж» профілізації курсу «філософії» такий: різнопланові духовні формоутворення: мораль, право, політика, економіка, релігія, наука, мистецтво і т. д. в епогеї свого розвитку досягають рівня самоусвідомлення і перетворюються на філософію: моралі,

права, політики, економіки, релігії, науки, мистецтва тощо. Тому загальний курс філософії є пропедевтикою до, скажімо, філософії економіки – квінтесенції економічного буття.

5) Антропоцентричний заряд філософії «олюднює» усі сфери життєдіяльності: приватну, виробничу, громадсько-політичну тощо та передбачає регуляцію цих сфер з позицій розуму, добра та краси.

6) Продумування філософських доведень, аргументацій, спростувань сприяє формуванню креативно-евристичних навичок новаційного, нешаблонного підходу до вирішення питань та проблем у подальшій професійній діяльності.

Перед тим, як виокремити потенційно негативні аспекти, зазначу, що якщо успіх курсу філософії у студентів – це перемога і філософії і викладача, то відсутність зацікавлення у вивченні предмету – «фіаско» виключно викладача та установи, що унормовує навчальний процес.

Серед найбільших «ризиків» можна назвати такі:

1) «Людський фактор» – особистісні якості та авторитарна модель поведінки викладача, яка пригнічує творчі устремління студента та психологічно перешкоджає оптимальному засвоєнню матеріалу.

2) «Методичний» – схоластична складність, не актуальність та занадто великий обсяг матеріалу, що пропонується студентській аудиторії.

3) «Організаційний» – відсутність додаткових можливостей заробити «бали».

4) «Методологічний» – недостатня кількість годин для продуктивного засвоєння програми курсу та формування фахових компетенцій.

Підсумовуючи сказане, зазначу: очевидною є відмінність між істотністю переваг та несуттєвістю недоліків, які при добрій волі адміністративно-керівної ланки, викладачів та студентів можна з легкістю мінімізувати, а то і взагалі усунути.

ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ У МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Надія Левицька

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Українська держава, визначивши в якості одного з основних орієнтирів гуманітарного розвитку освітній простір Європи, здійснює конкретні кроки в практичному приєднанні до Болонського процесу. Проте модернізація вищої школи України, яка проводиться в умовах сьогодення, передбачає не лише привнесення у вітчизняну вищу освіту елементів європейської освітньої системи, а й всебічний об'єктивний аналіз її позитивних і негативних тенденцій. Важливим у цьому відношенні є творче використання інформаційного, світоглядного та особливо методологічного потенціалу гуманітарних наук, які також потрібно розглядати як повноцінних суб'єктів Болонського процесу. Проте, прикро констатувати, що значні потенційні можливості, закладені в природі та функціях соціогуманітарних наук в освітніх модернізаційних процесах використовуються неефективно. Це значною мірою обмежує інтелект молодої людини [1, с.25].

Сучасні тенденції розвитку професійної компетентності фахівців: європейський та національні виміри пояснюються формальним, інерційним підходом до визначення реальної оцінки місця і ролі гуманітарних наук у навчальному та науково-дослідницькому процесі вищої школи, а також догматичним ставленням до основоположних ідей та принципів Болонського процесу. Яскравим прикладом такого підходу стало переведення за ініціативою Міністерства освіти та науки у 2009-2010 н. р. ряду соціогуманітарних дисциплін з обов'язкових до категорії вибіркових. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.08.2010 року не вніс суттєвих змін до наказу МОН України від 09.07.2009 «Про